

FIȘA DISCIPLINEI

Anul universitar 2025 - 2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Lucian Blaga din Sibiu
1.2. Facultatea	Teologie
1.3. Departament	Teologie Pastorală
1.4. Domeniul de studiu	Teologie
1.5. Ciclul de studii ¹	Master
1.6. Specializarea	Master Teologie Istorică

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Arta bisericească ortodoxă din România între anii 1948-1989 / Church art in Romanian Orthodoxy between 1948-1989		Cod	FTEO.TOR.TEI.M.RA.4.1100.C-6.4	
2.2. Titular activități de curs		Lect. dr. Ioan Ovidiu Abrudan				
2.3. Titular activități practice						
2.4. An de studiu ²	II	2.5. Semestrul ³		3	2.6. Tipul de evaluare ⁴	C
2.7. Regimul disciplinei ⁵		A	2.8. Categoria formativă a disciplinei ⁶			S

3. Timpul total estimat

3.1. Extinderea disciplinei în planul de învățământ – număr de ore pe săptămână					
3.1.a.Curs	3.1.b. Seminar	3.1.c. Laborator	3.1.d. Proiect	3.1.e Alte	Total
1	1				2
3.2. Extinderea disciplinei în planul de învățământ – Total ore din planul de învățământ					
3.2.a.Curs	3.2.b. Seminar	3.2.c. Laborator	3.2.d. Proiect	3.2.e Alte	Total ⁷
14	14				28
Distribuția fondului de timp pentru studiu individual ⁸					Nr. ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					60
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					25
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					25
Tutoriat ⁹					2
Examinări ¹⁰					10
3.3. Total ore alocate studiului individual ¹¹ (NOSIsem)					122
3.4. Total ore din Planul de învățământ (NOADsem)					28
3.5. Total ore pe semestru ¹² (NOADsem + NOSIsem)					150
3.6. Nr ore / ECTS					25
3.7. Număr de credite ¹³					6

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. Discipline necesar a fi promovate anterior (de curriculum) ¹⁴	
4.2. Competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. De desfășurare a cursului ¹⁵	
5.2. De desfășurare a activităților practice (lab/sem/pr/aplic) ¹⁶	

6. Rezultate ale învățării¹⁷

Numărul de credite alocate disciplinei:				
Rezultatele învățării				Repartizare credite pe rezultatele învățării
Nr. crt.	Cunoștințe	Aptitudini	Responsabilitate și autonomie	
RÎ 1	Cunoașterea și utilizarea noțiunilor și terminologiei consacrate Istoriei artei bisericesti			1
RÎ 2	Înțelegerea condițiilor în care a evoluat arta bisericească a românilor din perioada comunistă.			2
RÎ 3		În cadrul formării viitorilor preoți și profesori absolvenți ai masterului de teologie-istorie, familiarizarea acestora cu stilurile arhitecturale și tehnicilor artistice le asigură competențele necesare legate de analiza și utilizarea unei categorii extrem de semnificative de surse, cele vizuale, realizând totodată conexiuni cu alte ramuri ale științei istorice, precum istoria		2

		bisericească sau istoria culturii și civilizației europene.		
Rî 4			Aplică lecțiile istorice învățate realităților istorice actuale.	1
.....				
Rî n				

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1. Obiectivul general	Cursul urmărește evoluția formelor artistice bisericești în Ortodoxia românească, din deceniile regimului dictatorial comunist.
7.2. Obiectivele specifice	Cercetează evoluția formelor arhitecturii de cult din spațiul românesc în perioada comunistă.

8. Conținuturi

8.1. Curs¹⁸		Metode de predare¹⁹	Nr. ore
Curs 1	Misiunea Ortodoxă Română din Transnistria MOR (1941-1944). <i>Concurs de proiecte de arhitectură pentru Catedrala din Odessa (1942).</i>	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicei studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 2	Arta bisericească ortodoxă în România în deceniile comunismului. Efectele instaurării unui regim opresiv și a impunerii ideologiei „ateismului științific” asupra evoluției artei bisericești. (<i>Degradarea științei de a construi, prin eliminarea studiului arhitecturii ecleziastice din programele școlilor superioare de arhitectură. Slăbirea dinamicii activității constructive din domeniul arhitecturii bisericești. Limitarea apariției de noi parohii prin controlul sever exercitat de Departamentul cultelor asupra numărului candidaților la preoție, școlarizați în cele două institute teologice ortodoxe care mai funcționau în România. Restricționarea accesului la resurse materiale, de care ar fi putut beneficia proiectele de noi biserici</i>)	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicei studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 3	Un nou cadru instituțional pentru avizarea lucrărilor de construcție și decor al bisericilor: Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prin Comisia de Pictură Bisericească, Departamentul Cultelor, Ministerul de Stat pentru Învățământ, Cultură și Arte Plastice, Comisia Națională a Monumentelor Istorice, Fondul Plastic.	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicei studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 4	Un cadru alternativ de formare al viitorilor pictori de biserici. Marginalizarea artiștilor monumentaliști consacrați în perioada	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicei studiate, utilizare videoproiector	1

	interbelică (Anastase Demian, Olga Greceanu, Nicolae Stoica). Anastase Demian mentor al generației noi de pictori bisericești (Nicolae Brana, Cornel Cenan, Ion Gavrilă, Victor Constantinescu, Tasso Marchinii, Emil Cornea, frații Eugen și Eremia Profeta). Profesorul I. D. Ștefănescu și înființarea Școlii de pictură bisericească a Patriarhiei Române.		
Curs 5	<i>Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă al Patriarhiei Române</i> de la biserica „Schitul Maicilor”, paraclis patriarhal. Atelierele de sculptură în lemn de la Mănăstirea Plumbuita, atelierele de țesătorie și broderie liturgică de la Mănăstirea Țigănești, ateliere de orfevrărie liturgică.	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 6	O fulminantă producție științifică din domeniul Istoriei vechii arte religioase românești, în sprijinirea activității de creație artistică. Institutul de Istoria Artei „George Oprescu” din București. Publicațiile științifice periodice: „Buletinul Monumentelor Istorice”, „Studii și Cercetări de Istoria Artei”, „Revista Muzeelor și Monumentelor” etc.	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 7	Activitatea de clasare, conservare și restaurare a monumentelor istorice bisericești în perioada comunistă.	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 8	Activitatea postbelică a celor mai importanți pictori muraliști români: Costin Petrescu, Anastase Demian, Olga Greceanu. Părintele Sofian Boghiu și Olga Greceanu în asociația „Rugul Aprins”. <i>Mozaicurile de la Mănăstirea Antim</i> .	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 9	Zugravi de biserici în deceniile comuniste: Nicolae Stoica, Ștefan Constantinescu, Gheorghe Popescu, Emila Milan Ivănescu, George Russu, Arutiun Avakian, Iosif Keber, Costin Ioanid, Ion Musceleanu, Ioan Taflan, Constantin Blendea.	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 10	Grupul „Prolog” (înființat în 1985 de artiștii plastici Paul Gherasim, Constantin Flondor, Horea Paștina, Cristian Paraschiv și Mihai Sârbulescu; colaboratori: Ioana Bătrânu, Ion Grigorescu, Horia Bernea, Mircea Tohătan, Sorin Dumitrescu, Vvasile Varga, Dan Mohanu, Ion Nicodim ș.a).	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1

Curs 11	Asaltul asupra bisericilor istorice ale Capitalei. Demolarea marilor ansambluri mănăstirești ale Bucureștilor. Salvarea unor monumente bisericești bucureștene, prin translarea lor cu ajutorul unei tehnici și a unor dispozitive proiectate de inginerul Eugen Iordăchescu (biserica „Mihai Vodă, Ansamblul Antim, biserica paraclisului patriarhal Schitul Maicilor, bisericile „Olari”, „Sf. Ștefan”, „Cuibul cu Barză”, „Sf. Ilie”, „Rahova”, „Sf. Ioan” sau „sf. Ionică” - Piață, „Sf. Gheorghe” - Capra).	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 12	Arhitectura de cult din zonele rurale în deceniile comunismului.	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 13	Perioada ultimilor ani ai comunismului românesc. Două mari proiecte de arhitectură eclezastică: Biserica nouă a Mănăstirii Râmeț și Ansamblul social-cultural bisericesc de la Mănăstirea Sâmbăta de Sus.	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 14	Moștenirea epocii comuniste reflectată în lăcașurile de cult edificate și decorate în perioada anilor '90. Deprofesionalizarea artei bisericești.	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Total ore curs:			14

8.2. Activități practice

Activități practice (8.2.a. Seminar ²⁰ / 8.2.b. Laborator ²¹ / 8.2.c. Proiect ²²)	Metode de predare	Nr. ore
Studii de istoria artei vechi românești publicate în revistele bisericești, în perioada comunistă.	Prezentare, analiză, dezbateri	1
Pictorița Olga Greceanu și colaborarea sa cu Biserica Ortodoxă.	Prezentare, analiză, dezbateri	1
Profesorul I. D. Ștefănescu și colaborarea sa cu Biserica.	Prezentare, analiză, dezbateri	1
O operă de excepție: I. D. Ștefănescu, „Iconografia artei bizantine și a picturii medievale românești” (1973).	Prezentare, analiză, dezbateri	1
Academicianul George Oprescu. Institutul de Istoria Artei al Academiei Române.	Prezentare, analiză, dezbateri	1
„Istoria artelor plastice în România”, vol. 1, 2 (1968).	Prezentare, analiză, dezbateri	1
Profesorul Vasile Drăguț și colaborarea sa cu Biserica.	Prezentare, analiză, dezbateri	1
Istoricul de artă, arh. Eugenia Greceanu.	Prezentare, analiză, dezbateri	1
Istoricul de artă Cornelia Pilat.	Prezentare, analiză, dezbateri	1
Istoricul de artă Ana-Maria Musicescu.	Prezentare, analiză, dezbateri	1

Istoricul de artă Constanța Costea.	Prezentare, analiză, dezbateri	1
Istoricul de artă Sorin Ullea.	Prezentare, analiză, dezbateri	1
Istoricul de artă Pavel Chihaia.	Prezentare, analiză, dezbateri	1
Istoricul de artă Răzvan Theodorescu.	Prezentare, analiză, dezbateri	1
Total ore seminar/laborator		14

9. Bibliografie

9.1. Referințe bibliografice recomandate	Cristian Vasile, <i>Biserica Ortodoxă Română în primul deceniu comunist</i> , Editura Curtea Veche, București, 2005, p. 142.
	Florin Constantiniu, „Biserica și ateismul de stat”, în <i>Dosarele Istoriei</i> , An. VII, nr. 11 (75), 2002
	Lucian Boia, <i>Strania istorie a comunismului românesc (și nefericitele ei consecințe)</i> , Humanitas.
	Augustin IOAN, „Arhitectura ortodoxă și tema identitară (1900-1942)”, în vol. <i>Intoarcerea în spațiul sacru</i> , Editura Paideia, 2004.
	Magda Cârnci, <i>Artele plastice în România 1945-1989. Cu o addenda 1990-2010</i> , Polirom 2013.
	Katherine Verdery, <i>Compromis și rezistență. Cultura română sub Ceaușescu</i> , Editura Humanitas, București, 1994.
	Mihai Sârbulescu, „Prolog – o dare de seamă”, în <i>Arta</i> , Nr.1, 2000.
	Alexandra Titu, Prolog, o atitudine, în <i>Arta</i> , Nr.1, 2000.
9.2. Referințe bibliografice suplimentare	Protoiereu Ioan Lisnic, <i>Clerici ortodocși din Basarabia și Bucovina de Nord în închisorile comuniste</i> , Centenarul Marii Uniri 19018-2018, Chișinău, Cuvântul ABC, 2018
	Adrian Nicolae Petcu, „Urmând «porunca Mântuitorului» în vreme de război (1941-1944). Misiunea Ortodoxă Română în Transnistria”, în <i>Dosarele Istoriei</i> , An. VII, nr. 11 (75), 2002, pp.17-25.
	Sergiu Grossu, <i>Le calvaire de la Roumanie Chrétienne</i> , Éditions France-Empire, Paris, 1987.
	Arhim. Petroniu Tănase, „Întâmplări din viața patriarhului Nicodim”, în rev. <i>Teologie și viață</i> , nr. 7-12, iulie-decembrie, 1999

10. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului²³

•

11. Evaluare

Tip activitate	11.1 Criterii de evaluare	11.2 Metode de evaluare		11.3 Pondere din nota finală	Obs. ²⁴
11.4a Examen / Colocviu	• Cunoștințe teoretice și practice însușite (cantitatea, corectitudinea, acuratețea)	Teste pe parcurs ²⁵ :	%	% (minim 5)	
		Teme de casă:	%		
		Alte activități ²⁶ :	%		

		Evaluare finală:	% (min. 5)		
11.4b Seminar	• Frecvența/relevanța intervențiilor sau răspunsurilor		% (minim 5)		
11.4c Laborator	• Cunoașterea aparaturii, a modului de utilizare a instrumentelor specifice; evaluarea unor instrumente sau realizări, prelucrarea și interpretarea unor rezultate		% (minim 5)		
11.4d Proiect	• Calitatea proiectului realizat, corectitudinea documentației proiectului, justificarea soluțiilor alese		% (minim 5)		
11.5 Standard minim de performanță ²⁷					

Fișa disciplinei cuprinde componente adaptate persoanelor cu CES (persoane cu dizabilități și persoane cu potențial înalt), în funcție de tipul și gradul acestora, la nivelul tuturor elementelor curriculare (competențe, obiective, conținuturi, metode de predare, evaluare alternativă), pentru a asigura șanse echitabile în pregătirea academică a tuturor studenților, acordând atenție sporită nevoilor individuale de învățare.

Data completării: | 2 | 5 | / | 0 | 9 | / | 2 | 0 | 2 | 5 |

Data avizării în Departament: | 2 | 7 | / | 0 | 9 | / | 2 | 0 | 2 | 5 |

	Grad didactic, titlul, prenume, numele	Semnătura
Titular disciplină	Lect. dr. Ioan Ovidiu Abrudan	
Responsabil program de studii	Lect. dr. Ioan Ovidiu Abrudan	
Director Departament	Protos. Conf. univ. dr. Vasile Bîrzu	<i>Pr. Conf. Dr. Vasile Bîrzu</i>

¹ Licență / Master

² 1-4 pentru licență, 1-2 pentru master

³ 1-8 pentru licență, 1-3 pentru master

⁴ Examen, colocviu sau VP A/R – din planul de învățământ

⁵ Regim disciplină: O=Disciplină obligatorie; A=Disciplină opțională; U=Facultativă

⁶ Categoria formativă: S=Specialitate; F=Fundamentală; C=Complementară; I=Asistată integral; P=Asistată parțial; N=Neasistată

⁷ Este egal cu 14 săptămâni x numărul de ore de la punctul 3.1 (similar pentru 3.2.a.b.c.)

⁸ Liniile de mai jos se referă la studiul individual; totalul se completează la punctul 3.37.

⁹ Între 7 și 14 ore

¹⁰ Între 2 și 6 ore

¹¹ Suma valorilor de pe liniile anterioare, care se referă la studiul individual.

¹² Suma (3.5.) dintre numărul de ore de activitate didactică directă (NOAD) și numărul de ore de studiu individual (NOSI) trebuie să fie egală cu numărul de credite alocate disciplinei (punctul 3.7) x nr. ore pe credit (3.6.). De asemenea, se recomandă ca numărul orelor de studiu individual să fie cel puțin egal cu cel al orelor de pregătire universitară formată din ore didactice

¹³ Numărul de credit se calculează după formula următoare și se rotunjește la valori vecine întregi (fie prin micșorare fie prin majorare)

$$\text{Nr. credite} = \frac{\text{NOCpSpD} \times C_C + \text{NOApSpD} \times C_A}{\text{TOCpSdP} \times C_C + \text{TOApSdP} \times C_A} \times 30 \text{ credite}$$

Unde:

- NOCpSpD = Număr ore curs/săptămână/disciplina pentru care se calculează creditele
- NOApSpD = Număr ore aplicații (sem./lab./pro.)/săptămână/disciplina pentru care se calculează creditele
- TOCpSdP = Număr total ore curs/săptămână din plan
- TOApSdP = Număr total ore aplicații (sem./lab./pro.)/săptămână din plan
- C_C/C_A = Coeficienți curs/aplicații calculate conform tabelului

Coeficienți	Curs	Aplicații (S/L/P)
Licență	2	1
Master	2,5	1,5
Licență lb. străină	2,5	1,25

¹⁴ Se menționează disciplinele obligatoriu a fi promovate anterior sau echivalente

¹⁵ Tablă, videoproiector, flipchart, materiale didactice specifice, platforme on-line etc.

¹⁶ Tehnică de calcul, pachete software, standuri experimentale, platforme on-line etc.

¹⁷ Rezultatele învățării se vor menționa în funcție de standardele specifice ale Comisiilor de specialitate ARACIS (<https://www.aracis.ro/ghiduri/>)

¹⁸ Titluri de capitole și paragrafe

¹⁹ Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector, discuții cu studenții (pentru fiecare capitol, dacă este cazul)

²⁰ Discuții, dezbateri, prezentare și/sau analiză de lucrări, rezolvare de exerciții și probleme

²¹ Demonstrație practică, exercițiu, experiment

²² Studiu de caz, demonstrație, exercițiu, analiza erorilor etc.

²³ Legătura cu alte discipline, utilitatea disciplinei pe piața muncii

²⁴ CPE – condiționează participarea la examen; nCPE – nu condiționează participarea la examen; CEF - condiționează evaluarea finală; N/A – nu se aplică

²⁵ Se va preciza numărul de teste și săptămânile în care vor fi susținute.

²⁶ Cercuri științifice, concursuri profesionale etc.

²⁷ Se particularizează la specificul disciplinei standardul minim de performanță din grila de competențe a programului de studii, dacă este cazul.